

Rudi Bregar: Naša Partija ima v Ljudski mladini zvestega prijatelja

Pred VI. kongresom KJP

Nagrade najboljšim dopisnikom

—ž—: Samostojnost gospodarskih organizacij in banka

Zivljenje in znanost

frb: Filmska risanka »Bambi«

L. Filipič: Celjsko gledališče na pragu nove sezone

Egon Tome: Tedenski zunanjepolitični pregled

M. Z.: Volilni boj v ZDA

B. P.: Ob primeru Marthyja in Tillona

Vlado Maleski-Tale: Vaščanka iz Kopačke

Komunisti in idejnopolična vzgoja

TOMO BREJC

Ljudskimi množicami. S tem nisem povedal nič novega, temveč sem samo ponovil to, kar je naša Partija že neštokrat poudarila. To pa pomeni, da je tudi na terenu nemogoče delati z uspehom, ako se ne izvaja gornje navodilo naše Partije.

In vendar je dejstvo, da imamo v vrstah naše Partije precej članov in

tudi funkcionarjev, ki zanemarljivo idejnopolično vzgojo v dveh smereh: prvič, ne borijo se dovolj odločno, da bi se članstvo Partije v naših osnovnih organizacijah dosledno in sistematično vzgajalo, in tudi ne skrbijo dovolj za dvig lastne idejnopolične ravni. Sam sem ugotovil, da vrsta naših partijskih funkcionarjev na okrajnih in občinskih

komitejih v zadnjem času ni niti prečitala, kaj šele proučila nekatere najnovejšie članke in razprave tovarišev Kidriča in Djilasa, ki so izšli v Borbi, Ljudski pravici, Delu ter ostalih časopisih in revijah.

Kaj je vzrok, da precejšen del članstva naše Partije zanemarljivo svojo idejnopolično vzgojo? Ali ne gre tu za bolj ali manj zavestno podcenjevanje ideološke vzgoje, ali so nastopile posebne okoliščine, zaradi katerih morja članstvo naše Partije samo ne čuti dovolj močno potrebe po idejnopolični izobrazbi?

Ni mogoče zanikati, da so tej pomanjkljivosti, ki se opaža v naši Partiji, doprinele vsaj nekoliko tudi določene okoliščine, katerih se hočem na tem mestu vsaj na kratko dotakniti.

Gospodarski in politični položaj delovnih ljudi naše dežele je v svobodi popolnoma nekaj drugega, kot je bil pred vojno. Pred osvoboditvijo so nas tiranski režimi stare Jugoslavije z vsemi poraznimi posledicami svojega vladanja, kot so bili na primer brezposelnost, nizke plače, brezpravni politični položaj delavskega razreda, naravnost silili, da smo razmišljali o tem, kako bi se čimbolj usposobili za uspešno borbo proti našim tlačiteljem, izkoriščevalcem in njihovim oblastim. Ni nam manjkalo volje, hoteli smo se boriti in ne malokrat smo v borbi tudi uspeli. Toda oviralo nas je neznanje, oviralo nas je dejstvo, da največkrat nismo imeli na razpolago marksistične znanstvene literature, ki bi nam pomagala v boju proti razrednemu sovražniku. Prav dobro se še spominjam, da smo v letu 1934 dobili v roke ilegalno knjižico »Država in revolucija«, toda smel sem jo imeti samo štiri dni. V tem času sem jo moral proučiti in dati naprej drugemu tovarišu, ki mu je bila vsaj skromna osnova marksističnega znanja prav tako krvavo potrebna.

To, da sedaj nimamo več kapitalistov in njihove oblasti, temveč našo ljudsko oblast, v nekaterih tovariših ustvarja zmotno mišljenje, da se sedaj ni treba več učiti.

Dalje. Takoj po osvoboditvi je pred članstvom naše Partije stala cela vrsta izredno važnih praktičnih nalog. Vsa povojna leta so te konkretne in odgovorne vsakodnevne naloge izvrševali člani Partije, bili so tako rekoč noč in dan na nogah in ne moremo zanikati, da v izvrševanju cele vrste teh nujnih nalog dostikrat res ni bilo mnogo časa za lastno idejnopolično vzgojo.

Toda v teh sedmih letih po osvoboditvi se je položaj v naši deželi obrnil

na bolje tudi v tem smislu, da imamo danes že mnogo več izsolanih in sposobnih kadrov za uspešno izvajanje bodisi gospodarskih bodisi upravno-administrativnih nalog. Nemajhno število teh novih, po osvoboditvi usposobljenih tovarišev in tovarišic pomeni znatno razbremenitev našega vodilnega partijskega kadra na terenu, pomeni dalje, da se bo odslej Partija laže posvečala eni izmed svojih najvažnejših nalog, to je politični prevzgoji ljudskih množic.

K administrativni razbremenitvi naših vodilnih partijskih kadrov je prav tako mnogo prispevala decentralizacija naše oblasti, dejstvo, da je odšlo iz bivših vladnih ustanov mnogo izkušanih in sposobnih tovarišev, na okraje, iz bivšega okrajnega aparata pa na novo ustanovljene občine.

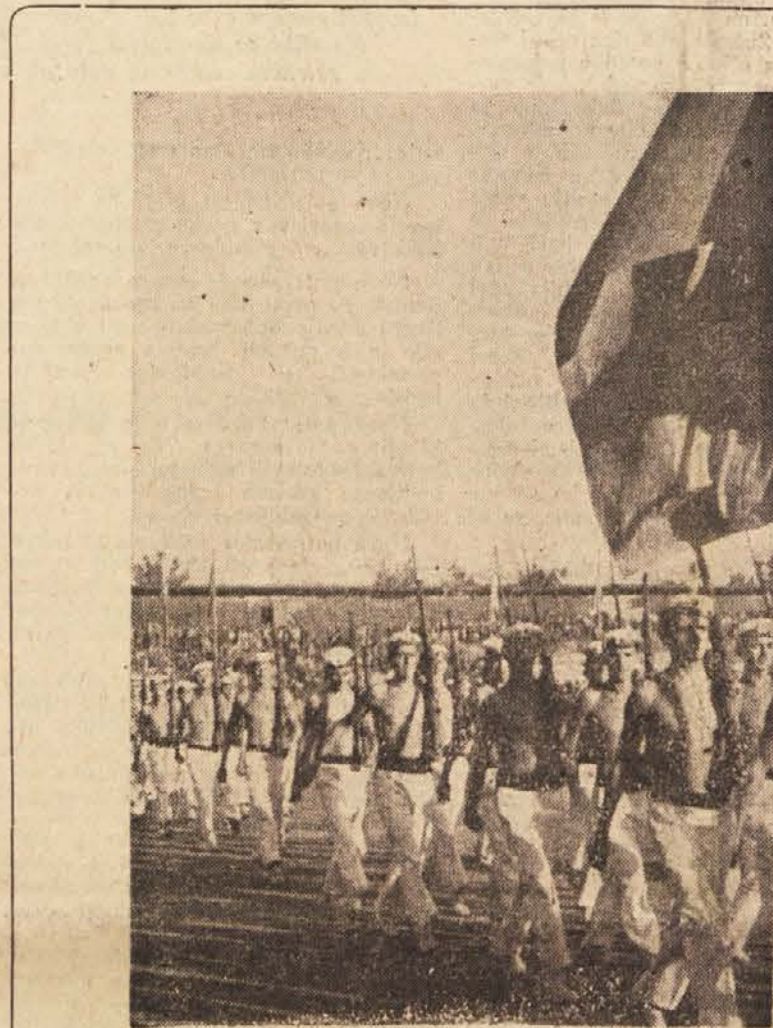
Naša Partija ima prekrasne kadre, katerih precejšnji del je šel skozi težke preizkušnje še v predvojnih spopadih z buržoazijo. Med narodnoosvobodilno borbo je bilo v Partijo sprejetih na deset tisoče novih članov, ki so se ojeklenili in se usposobili v krvavi borbi za najtežje naloge. Tudi težko politično preizkušnjo — napad kominforma na našo Partijo, je ogromna večina našega članstva častno prestala. V težkih letih povojne graditve je naš osnovni kader zvesto, vztrajno in požrtvovalno izpolnjeval vse težke naloge, ki so bile postavljene pred njega, se boril z zaostalostjo in s predsodki mnogih ljudi, ki niso mogli vselej razumeti, čemu so potrebni tako velikanski napor, da bi se uresničilo boljše življenje delovnih ljudi v naši deželi.

Prav zato, ker ima naša Partija tako dragocene kadre in ker se je treba boriti za to, da jih bo imela tudi v bodoče, je treba z vso resnostjo opozoriti na škodljiv pojav, ki sem ga že uvodoma omenil, namreč na zanemarljivo tako osebnega kot skupinskega idejnopoličnega študija v celi vrsti naših partijskih organizacij, posebno pa pri tistem našem vodilnem kadru, ki je v preteklih letih praktično vodil vse delo za izvršitev planov v industriji, planov setve, odkupa, pobiranja davkov itd.

Mislím, da je ob ugotavljanju tega negativnega pojava absolutno potrebno poudariti naslednje: ne gre za kakšno zavestno podcenjevanje idejnopolične vzgoje, temveč za nepreživetlo praktično dejavnost prej omenjenih kadrov. Gre za dejstvo, da je to, kar je bilo v preteklih letih v naši Partiji neobhodna nujnost, sedaj postalo naravnost škodljiva tradicija, ki se je nekateri naši funkcionarji Partije na okrajnih in tudi na občinskih komitejih nikakor ne morejo otresti. Ta stara praktičistična dejavnost je sedaj leglo birokraizma ne v vseh, vendar v celi vrsti okrajnih komitejev in je sedaj še toliko nevarnejša, ker Partija mora preiti in tudi dejansko že prehaja v odločnejšo borbo za idejnopolično prevzgojo množic. (Dalje prihodnjič)

Z nikomér ni imela naša ljudska revolucija od početka do danes toliko opravka, kakor z duhovščino. Od samega začetka osvobodilnega gibanja smo se zavedali, da bi utegnili duhovščina, če bi se obrnila proti nam, napraviti več škode, kakor je je bil v stanu napraviti okupator. Zaradi tega so začeli aktivisti Osvobodilne fronte takoj po razpadu Jugoslavije iskati zvez z duhovščino, zlasti tisto, ki je bila na glasu, da ima nekaj patriotizma in razumevanja za socialna vprašanja. Pridobivanje ali vsaj nevtraliziranje duhovščine v nastopajoči borbi med fašističnimi okupatorji in slovenskim osvobodilnim gibanjem je bilo cilj mnogih stikov in sestankov z duhovniki, nižjimi in višjimi. Nismo se ustavili niti pred škofijskim dvorcem, ker smo vedeli, da bo konec koncev prav tu izrečena najodločnejša beseda, veljavna za bodoče zadržanje slovenske duhovščine.

Mislili smo, da po žalostni izkušnji duhovščine z nacističnimi okupatorji ne bo težko prepričati duhovščine in njenega vodstva, da je njihovo mesto na strani borečih se ljudstva ter da bo zmaga moralna zavest obveznosti do lastnega zatiranega naroda. Vedeli smo tudi, da bo imela duhovščina težke pomisleke proti sodelovanju v osvobodilni borbi zaradi vidilne vloge Komunistične partije, zakaj komunizem je ostal slej ko prej za duhovnike nekaj podobnega kakor rdeča ruta za bika v španski areni. Boj proti komunizmu je vodila oficialna cerkev že lepa desetletja. V katoliški cerkvi je bila že starodavna tradicija, da se bori proti sleherni revolucionarnosti in pun-tarstvu. Zaradi tega se je, samo po sebi umevno, obrnila pred sto leti proti Marxovemu nauku in njegovim internacionali. Zaradi tega je šel Leon XIII. v borbo za socialne pravice delavcev z okrožnico »Rerum novarum«. Hotel je sneti veter z jader socialističnega gibanja ter pritegniti razvijajoči se delavski razred v krilo »matere cerkve«. Ustanovljena so bila katoliška delavska društva, ki so se z leti spremenila v sindikalne organizacije, prav z istim namenom: da se delavstvo, posebno tisto, ki se je šele rekrutiralo iz »ver-

Hrabri čuvarki našega Morja so pretekli terek obiskali Ljubljano

VOLKOVI V OVČJIH OBLAČILIH ...

TONE FAJFAR

nega« kmečkega ljudstva, odtegne »pogubnemu« vplivu marksizma. (Mimogrede: pojav krščanskega socializma na Slovenskem je imel prav iste korenine ter je imela cerkev v njem nemoten vpliv še dokaj let po prvi svetovni vojni.) Leon XIII. je upal z besednim poudarjanjem socialnih težej cerkve zaveziti revolucionarni razvoj socializma v svetu, ni pa računal na nujno nastajajoča nesoglasja med idealističnimi principi (ki so bili v kapitalistični družbi neostvarljivi) ter nujnostjo surove razredne borbe, ki jo je moralo voditi delavstvo na poti iz popolne brezposelnosti k minimalnim političnim in sindikalnim pravicam. Cerkev je obvisela na starem kapitalističnem (in deloma še fevdalnem) redu, medtem pa se je razvijala revolucionarna miselnost delavskih množic izven in brez cerkve. Tako so tudi krščanskosocialistične delavske organizacije v večini dežel zašle v slepo ulico, ker jim vcep-ljeni cerkveni socialni program ni dal sapa, da bi vzdržale korak z delavskim razredom. Postale so prirepek reakcionarnim klerikalnim strankam. Cerkev je delavstvo izgubila enkrat za vselej in Leonova epizoda bo ostala v zgodovini samo primer vnaprejšnj izgubljen-bitke konservativne reakcije z zakonito pogojenim družbenim napredkom. V Sloveniji smo doživeli nekoliko drugačen razvoj. V krščanskem socializmu so počasi prevladala revolucionarna stremeljenja nad disciplinsko cerkveno vezanostjo s katoliškim taborom, ki je bil seveda predvsem politični konservativni in reakcionarni tabor. Vendarle vse vezi s cerkvijo še niso bile pretrgane. Obstajala je vez skupnega svetovnega nazora, ki je omogočala ob nastopu osvobodilne borbe bolj neposredno navezovanje stikov s predstav-niki cerkve. To je bilo važno zaradi principalnega nezaupanja cerkvenih predstavnikov in nasploh duhovščine do komunistov kot nosilcev idejno nasprotnega nazora. Cerkev na Slovenskem je bila zaradi tega v dosti ugodnejšem položaju, ker drugod niso imeli takega prevodnika, ki bi pomagal pre-mostiti tradicionalno nezaupanje.

ali razmišljanja o žužemberškem dekanu in njemu podobnih

Cerkvi je bilo od vsega početka osvobodilnega gibanja omogočeno nacionalno korektno zadržanje. In to je bilo najmanj, kar je moral vsakdo od cerkve pričakovati. Nekateri optimisti so celo upali na številno aktivno udeležbo duhovnikov v osvobodilnem gibanju. To bi bilo koristno za mobilizacijo zlasti kmečkih množic, ki so bile pod močnim cerkvenim vplivom — predvsem pa bi to koristilo pozicijam cerkve za bodoča desetletja. Toda vsa prizadevanja organizatorjev osvobodilnega gibanja za pritegnitev duhovščine so bila zastonj.

Dogodki so šli po svoji zakoniti poti. Niti tako velika narodna nesreča, kakor je bila fašistična okupacija, ni bila v stanu zaustaviti nosilce konservativne reakcije na njihovi poti. Kmalu se je izkazalo, da je bil optimizem organizatorjev osvobodilnega gibanja jalov ter njihova dobra volja izigrana.

Poleti ali jeseni 1941 sem odšel z Borisom Kidričem na sestanek z nekimi duhovniki v Marijanišču. Med njimi je sedel tudi rdečelični gospod nizkega čela in odločilen potez. To je bil dr. Jakob Solar, ki je slovel zaradi nekaterih patriotičnih izjav in o katerem je bilo znano, da se povsem ne sklada s klerikalnim vodstvom. Tem duhovnikom smo ponudili aktivno sodelovanje z Osvobodilno fronto. Toda moške so se spretno izmikali, dajali nedoločne izjave. Čeprav niso javno tega izrazili, je bilo videti, da ne zaupajo komunizem in njihovi mladostni »neizkušnosti«. Prežihov Voranc je imel kasneje z njimi še nekaj sestankov, potem pa so zveze s Fronto pretrgali. Najmočnejši med njimi, Jakob Solar, je imel druge, višje račune. V svoji prevejanosti je računal, da bo »komunistično« Osvobodilno fronto vzel vrag, ker jo bo zdrobila okupatorska sila, na drugi strani je računal, da se bo klerikalno uradno vodstvo prehudito kompromitiralo z okupatorji, medtem ko bo lahko on z družbo nj-mu podobnih premetencev na koncu predstavljal »tretjo silo«, pametno in na zunaj nekompromitirano, ter tako zaigral prvo violino po vojni. Povezal se je z mihajlovičevci ter postal njihov najpremetnejši organizator. Izdajal je ilegalne četniške li-

ste, v katerih je popolnoma na liniji londonskega Kuharja ter z računom na meščanski oportunizem, ki se je razbohotil zlasti po prvih večjih partizanskih akcijah, spretno vodil borbo proti Osvobodilni fronti. Nadel si je ime »ing. Poljanec« ter pod tem imenom nastopal tudi v vodstvu četniškega gibanja. Tudi pod Nemci je nadaljeval to delo ter se vneto pripravljval na prevzem oblasti po nemškem porazu, ki je postajal vsak dan bolj očiten in vedno bližji. Nemci, ki jim je četni-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na ljubljanskem letališču so se poslovili od britanskega zunanjega ministra, ki je po skoraj enotedenskem bivanju v Jugoslaviji odjaval še na obisk v Avstrijo, podpredsednika vlade FLRJ Edvard Kardelj in Aleksander Rankovič, predsednik vlade LRS Miha Marinko, pomočnik zunanjega ministra dr. Aleš Bebler in drugi predstavniki oblasti, pa tudi vojske. Na sliki Anthony Eden v razgovoru z Edvardom Kardeljem

